

LATVIJAS REPUBLIKA

IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA

VAĻŅU IELA 2, RĪGA, LV 1050, LATVIJA • TĀLRUNIS 67226209, 67047847 • FAKSS 67223905

Rīgā 29-09-2008 Nr. 1-02/6849

Uz _____ Nr. _____

Latvijas Republikas 9.Saeimas
deputātiem J.Plīneram, I.Sokolovskim,
M.Mitrofanovam, V.Buzajevam,
V.Buhvalovam

Par etniskās kultūras apguvi un mazākumtautību integrāciju

Izglītības un zinātnes ministrija ir saņēmusi Jūsu 2008.gada 24.septembra vēstuli Nr.8/7-8-77- (9/08) ar jautājumiem par etniskās kultūras apguvi un mazākumtautību integrāciju.

Sniedzam atbildes uz Jūs interesējošajiem jautājumiem.

1. Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – ministrija) ir izstrādājusi vienotus valsts pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības standartus vispārējām izglītības iestādēm. Etniskās kultūras komponenti valsts pamatizglītības standarta saturā iekļauti šādās izglītības jomās: valoda, cilvēks un sabiedrība un māksla. Valodu jomas mācību priekšmetos, piemēram, latviešu valodas apgūvē noteiktas pamatprasības – apzināties valodu kā kultūras sastāvdaļu, saprast tās nozīmi starpkultūru dialoga veidošanā, saskatīt tekstā dažādu tautu priekšstatus par vērtībām, ar cieņu izturēties pret citu tautu valodām, saskatīt kopīgo un atšķirīgo latviešu un citu tautu kultūrā. Savukārt mazākumtautību valodu apguves obligātais saturs paredz apzināties atbildību par dzimtās valodas saglabāšanu, prasmi salīdzināt dažādu tautu runas kultūras tradīcijas, atrast tajās kopīgo un atšķirīgo, iesaistīties starpkultūru dialogā un analizēt dažādu tautu priekšstatus par vērtībām. Arī pamatizglītības standarta „Mājturība (rokdarbi) 1.– 9.klasei” pamatprasības akcentē materiālās kultūras mantojuma nozīmi daudz kultūru sabiedrībā un mācību priekšmeta „Vēsture 6. – 9.klasei” obligātais saturs paredz ieskatu dažādu tautu kultūras nozīmīgākajās tradīcijās un vērtībās, rosina skolēnus saskatīt kultūru daudzveidību un ar cieņu izturēties pret tām. Mācību priekšmeta „Mūzika 1.-9.klasei” standartā mācību satura apguvei noteiktas šādas pamatprasības – skolēni apzinās un saprot, ka mūzika ir nozīmīgs faktors nacionālās identitātes un kultūras saglabāšanā.

SAEIMAS KANCELEJA

30-09-2008

Nr. 12/5-2-203 - (9/08) Plkst. 12⁵⁰

Tādējādi ar etniskās kultūras apguvi saistīti izglītības satura elementi ir integrēti daudzos pamatizglītības mācību priekšmetu standartos.

Etniskās kultūras un valodu apguvei ir nozīmīga loma skolēna personības izaugsmē arī vispārējās vidējās izglītības programmu saturā. Viens no Latvijas Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2007.–2013.gadam minētajiem rīcības virzieniem ir paaugstināt daudzvalodības apguves motivāciju, atbalstot skolas vecuma jauniešu mobilitāti. Eiropas Padomes Valodu izglītības politikas mērķis ir veicināt daudzvalodību (apgūstot dzimto valodu un divas Eiropas valodas), veidojot dziļāku izpratni par citu tautu valodām un kultūrām un cieņu pret to īpatnībām un atšķirībām. Vairāku valodu lietošana kultūru dialogā ir saskaņā ar Eiropas Padomes dokumentu "Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana" un atbilst UNESCO Starptautiskās komisijas par izglītību 21.gadsimtam sniegtā ziņojuma "Mācīšanās ir zelts" nostādnēm par izglītību.

Veidojot jauno vispārējās vidējās izglītības mācību saturu, ministrija ir ņēmusi vērā minētās nostādnes par valodu apguves nepieciešamību. Apgūstot jebkuru valodu, skolēni pilnveido valodas lietošanas kultūru un saziņas pieredzi, mācās apzināties savas tiesības un atbildību informācijas ieguvē, sniegšanā un valodas līdzekļu izvēlē. Iepazīstot atšķirīgo un salīdzinot to ar zināmo, rodas dziļāka izpratne, tiek izkopta tolerance, daudz vieglāk ir pieņemt daudzveidīgo un atšķirīgo. Bez šīm prasmēm nav iedomājama dzīve nākotnes multikulturālajā sabiedrībā.

2. Saskaņā ar Izglītības likumā noteikto, savas izglītības programmas atbilstoši valsts izglītības standartiem un normatīviem izstrādā katra izglītības iestāde, saskaņojot ar tās dibinātāju, un katra izglītības iestāde ir patstāvīga savu izglītības programmu izstrādē. Mazākumtautību pamatizglītības programmas apguves īstenošanu, ievērojot integrācijas aspektu, nosaka izglītības iestādes veidots mācību priekšmetu un stundu plāns, kurā ietverta mazākumtautību valoda un literatūra, kā arī noteiktas dažādas priekšmetu apguves attiecības latviešu valodā, mazākumtautību valodā un bilingvāli. Vispārējās pamatizglītības iestādes, īstenojot mazākumtautību izglītības programmu, izvēlas vienu no četriem ministrijas piedāvātajiem mācību priekšmetu un stundu paraugplānā noteiktajiem modeļiem. Piemēram, izvēloties 1.modeli, skolēni sākot no pirmās klases lielāko daļu mācību priekšmetu apgūst latviešu valodā, savukārt, izvēloties 4.modeli, skolēni no 1.– 4.klasei praktiski mācību priekšmetus apgūst dzimtajā valodā un, tikai sākot no 5.klases – latviešu, mazākumtautību valodā un bilingvāli. Vispārējās pamatizglītības iestādes pamatā izvēlas abus pārējos modeļus, kuri piedāvā proporcionālu valodu apguvi. Īstenojot vispārējās vidējās izglītības programmas, izglītības iestādes nosaka mācību priekšmetu satura apguvi latviešu un mazākumtautību valodā attiecīgi 60% un 40 % apjomā. Integrācijas aspektu izglītības iestādes ievēro, īstenojot arī vispārējās vidējās izglītības saturu. Līdz ar to integrācijas aspekti ir ietverti visā izglītības obligātajā saturā.

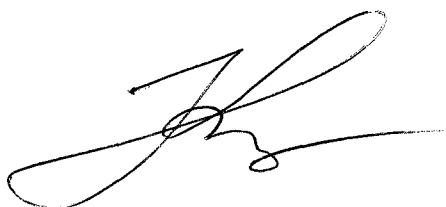
3.Optimālas attiecības starp etniskās kultūras un integrācijas komponentiem mazākumtautību programmās ir noteiktas izglītības iestāžu

īstenotajās izglītības programmās. Ministrijas licencēšanas komisijas dati liecina, ka 2007./2008.mācību gadā no vispārējām izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmu, 5% ir licencējušas pamatzglītības mazākumtautību programmu, kurā mācību priekšmetu un stundu plāns veidots pēc 1.modeļa prasībām, 41,6 % izglītības iestāžu izvēlējušās 2.modeļa plānu, 34,8 % izglītības iestāžu īsteno 3.modeļa , kā arī 5,6% 4.modeļa mācību priekšmetu un stundu plānu, kā arī 13,5% izglītības iestāžu izvēlējušās īstenot savu, izglītības iestādes izveidotu mācību priekšmetu un stundu plānu.

4. Ministrija ir palielinājusi fakultatīvo nodarbību skaitu izglītības programmas 1.– 4.klasē, dodot iespēju apmaksāt nodarbības, kas saistītas ar attiecīgās etniskās kultūras izziņāšanu un papildus nodarbībām mazākumtautību valodas apguvei. Fakultatīvās nodarbības vispārējās izglītības iestādēs paredzētas arī teātra, tautas deju, folkloras kopu un koru nodarbībām. Apkopojot izglītības iestāžu sniegtās ziņas, secinām, ka 2007./2008.mācību gadā 1291 skolēns papildus mācību priekšmetu saturā noteiktajam, ir izvēlējies apgūt etnisko kultūru fakultatīvajās nodarbībās. Ministrija atzīmē, ka ir palielinājies skolēnu skaits, kuri apgūst mazākumtautību valodas. Piemēram, 2006./2007.mācību gadā 10859 skolēni, 2007./2008. mācību gadā 13651 skolēns papildus izvēlējies apgūt mazākumtautību valodas. Pamatā visās vispārējās izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas, tiek piedāvātas fakultatīvās, kā arī interešu izglītības nodarbības, kas veltītas mazākumtautību etniskās kultūras un integrācijas veicināšanai.

Izsaku cerību uz turpmāku sadarbību Latvijas izglītības sistēmai nozīmīgu ieguldījumu risināšanā, lai veicinātu izglītības iespējas un kvalitāti demokrātiskā sabiedrībā.

Ministre

T.Koķe